Ա Զ Գ Ա Ս Է Ր

[illegible]

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 67. ԿԱԼԿԱԹԱ 1846 Նոյեմբեր 21.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

Փառս Հայաստանի ի պատասխանի [illegible] թիւ 65 Ազգասէրի [illegible]

[illegible]

[illegible]

Փառք ի [illegible]

[illegible]

ւէր, եւ բարեխնամութեամբ՝ քան թէ զարդիւք եկեղեցեաց. պատմութեամբ սրբոցն, որում ոչ ոք աշխատ ունէր, եւ չառ քաղաքավարի վերատեսութեամբ թագաւորին։ Սա կայր նաւանակոչել ղեկով, որպէս եւ կամի, խախարիսխն անխախտելով պարան. թէպէտ ի Հայաստանէն առաջ կարծեմք ելեալ յայտնելով ի բնական բուսոյ բարուցն իւրոց, եւ ի բարձր ծննդենէն։

Իսկորդ դրէ թէ ի մասին կրօնի սոցա մեծագոյն եւ ազգային դժնդակ Հայոց, եւ ոչ այլով մասամբ։ Նոքա զի ի զաւթեան իւրում այսպիսի որոշ զօրութիւն չկայ, ուստի յոր կողմն կամի կարող է շրջել, եւ բա որում գործիս ամէն՝ ընդունիմք, եւ ասեմք թէ Եկեղեցին Քրիստոսի ի մէջ Հայոց ունի կատարելութիւնս եւ ճշմարտութիւնս՝ որպէս այլ ամենայն եկեղեցիք եւ աստուածահաճութիւնք ի ներքոյ արեւմտեան, ասիական եւ այլոց, ոչ յԱւետարանէ ուսաւ, եւ ոչ յայլ հաւատոց երբէք՝ մնալ եւ ընդունել իւր զապականեալ կշտամբանս ստարաւոյ ուրուք՝ երբէ յայլոց հաւատոց։ Կարօտի արդարեւ եկեղեցին Հայոց ՚ի նորոգութեան ժողովոց Հռովմայ, այսպէս թէ ոչ ընդդէմ գնալոց Փրկչին մեր եւ առաքելոց զնա ուսուցանել նմին զամենայն։ Բայց կարծեմ ըմբռնել թէ որդւոց Հոգւոյ, Հռովմայ պապին է, ՚ի թէ եւ Հայաստանեայն զոհ ի հերետիկոսական սաւաքնութեան Աղգին որ ասէ, Հռոմ այսուցանէ Քրիստոնէից Արշաւանն, թէ եւ Հռէկոյ ունէին զՀաւատ նախահարց իւրեանց զօրացեալ, եւ զօրութիւնն եւ այլն, բայց Տէր, առաքելոց աստուածութեան կատարմանց զնոյն. Տէր մեծ Եղդին նմանեալ ի Քրիստոսի ընդ Եղդին Հռէկոյ եւ Քր. Արշաւուրին ընդ Եղեկոյ Հայոց։ Քրիստոս մարդ ծնաւ ի Կուսէ նագով, մեռաւ եւ գողգոթայ ի նոսա, ըղկալա նոցա զնոյնայն, զգործս նոցա արգեաց, զկայսն խաւարեաց, ըղմնեալս յարոյց, եւ որ մեծն է, ինքնին մեռաւ վասն նոցա, եւ կենակեաց կենդանութեն բաշխեցաւ, ծանոյց զՀայրն նոցա, եւ զՀոգին Սուրբ նոցա՝ եւ նորոք ամենայն աշխարհի. եւ անձ նմանել զրէ Քրիստոնէից Ա եկրանեանն [illegible]։ Յօրոց հաւատոց ուսաւ նա զայսպիսի բարբառ. որ հօրէ տաւանետէզէն մէջ ոչ, չոս յայտ ծայր չափազանցութեան։ Յեթէ այս եղե հաւատ Արշաւանն, եւ այն նոցա գործ յայտնեալ հաւատոց յառաջ եկեալ, որեմն ամենայն արդար էր Հայաստեր մեր՝ խոստ զանց առնել փութալ, զի հաւատ Քրիստոսի այնպիսի ոչ կարէ լինել։ Օտարացին յանկարծ ի վերայ յարձակել անմեղ եւ անմեղս հաւատակցութեան մեջ [illegible] եւ նախին Տէրունի նմանել խոզակի Հերմէս, Բարեպաշտն, Ճշմարտութեան, եւ մեկնաբանէ Հոգւոյ նորա։ Տէր ետ մեզ զաստուածորդս՝ եւ առաքելական իշխանութիւն Արշակունեաց. Քրիստոնէից Արշակունեաց եթէ ցուցեալ հոգ չունի պարտ զանէ ցուցանէ ըմբռնէ ամենայնի. եթէ աշակերտ իցէ Քրիստոսի՝ որ ասէ, եթէ իմ աշակերտք էք, սիրեսջիք զմիմեանս. Փրկչին՝ որ ասէ, եթէ զամենայն (զխաւարութիւն հաւատոյ, յոյս եւ որ ի կորուստ) ունիցիմ, եւ զսէր ոչ ունիցիմ, ոչ ինչ եմ։ Յովհաննու՝ որ ասէ, եթէ զեղբայրն ատեսցես ոչ սիրիցեմք, եւ ասեմք թէ զԱստուած սիրեմք, սուտ ասեմք։ Բայց

եւ եթէ վարձեալ իսկ՝ ինչ օգտակարար գոյր հատուցանել. և այն՝ առանց տեղիք գանձուց, այնչափ զԱստուած բժշկութիւն պարգևել նմա ըստ հոգւոյ. և ըստ մարմնոյ, ըստ առումն պաշտելոյ քարոզս զհեռացութիւն իւր ՚ի գեղն ամենայն նորա հաստատէ զմեր կարծիս գիտնել՝ որ Յերդանէր թիւ 65.

Զնչի և անմոռանալի վկայութեանց պաշտել զկողմն Ընկերեանցի արդիւնաւորաց. բայց եթէ ան ընդունելին, ան շարժուած, և այն՝ հանդիսատեսէր իւրն Սուրբ Գառի եպիսկոպոսի Ընկերեանցոյ՝ որ առաւել խաղաղ եւ յանդիմանն ամենայնձի յիշատակին. Մ Երզնկին Համեստանորա, յոյս առնէ, զի Հայկական Ս Եւոսեփանն և փառիշն զօրէն Պարթևաց, և ոչ կամի զգեստ ունել՝ ակադեմիին. Իւր այս միայն բաւական է յայտնել՝ ամենայն՝ զօրութեանն հաւատացող նորա. "Զեր արութիւն զինուորի (Պերճազունի եթէ հանդեպ թուղթի.) յերբ արարչութիւն շարագրեցաւ, և զոր հարկանել՝, այլ որ ընդդէմ ակադեմիին կայ," ասէ մեր Լամբրոնացի.

Պուշագեր օրինակ արարչական առաքելի * Սրբոցն Պատրիարքի մերոյ՝ Ջորջիու Բարեկամի ուրուք հաւ զորդիս ՚ի ձեռս մեր, յորում ամենայն հանդիսանաց իւրն՝ ոսկակոցեալ՝ ոչ եւ փութանք մնալ ուգեղ կամ՝ այլայ զբարութեանց ուժ զերեզ և հանդոյր լցեն մեղ. Մի գի յանձնառութիւնք մեր զոյգոց նկաթաց պարապին, և երկրորդ՝ զի որպէս անտանելի արդեն իսկ նշանաւոր է,

* Ցեղորէն այս գրեալ է յանձայն նամակի՝ ՚ի [illegible]

և զինչ զարմանք թէ ՚ի Սուրբ Էջմիածին, յՕրուսաղէմ՝ ՚ի Կոստանդնուպոլիս և յայլուր եւ եկեղեցին աղօթքս կենդանեաց իմաստից խնդրոյ, քան զոր չէք արդարև մեծագոյն առատ Էջմիածնայ սրբոյ մերում. Մանաւանդ զի և Սուրբ Էջմիածին մեր առա կարող է զի վերջինիւ արան կամ զնման արդեանն արարչի ուրեմն՝ որոշել յառաջագէն ՚ի մանկն այսորիկ՝ եթէ յանձնաժողով համարիցի.

Աչ առեալ դզայ Պատուելի Համարակութիւն մեր զառաջանամն յիմէ Պարոն Սարգսի Ա. Օ. Շիրխանեանց Բժշկի և Մեծարգի, որ յետ լրակատար վկայականն կամ զիւղի յանձնարարեալ ՚ի բժշկարանն Տերութեան՝ որ առա, և յաջողմամբ վաստակեալ ամենայն գրեթէ ՚ի ժելաց ամենայն անձանց մեծագոյն է, յաջողեալ Բարեկրեպի եւ Գրիգոր Պոլիս նուաճ ՚ի Լոնդոն, իբրև բժիշկ նաւաստեաց և մշտականն նաւուգայ նաւին՝ Յերկնիսեան Հնդկաց. զի և ՚ի Հանդերձաբանէ Բժշկութեան ընկերուցի զվկայականն. Սա այս պատուական և զիտանի Ընդման Համալսարանի մերոյ՝ ՚ի մեծ եղեալ է այս երանել մերոյն Օ մեծամեծ Կոստանդնուպոլիս քաղաքաց, ակն ունիմք՝ զի Պատուելի Մեծարգենք սիրով և յարգութեամբ ընկալցին զնա՝ ըստ արժանի բաղաւ և մեծամեծ բարեմասնութեանց նորա, որ ոչ միայն ուսանելոց եղև ամուսնանալ բժշկութեան ՚ի Մեծագրեալ Լոնդոնայ՝ այլ և կարգաւորեալ մեւ եղբայր Հայ պատմանեաց յաւուրս այս. Մեծամեծ լինի սրտէ մաղթեմք նմա յաջողութիւն ՚ի Տէրն, և զորձ ազգային ՚ի Հայերենս

ՌՈՒՍԻԱ

[illegible]

Յամի 1845. [illegible] Աստրախանու-
[illegible] 'ի Մ[illegible] .
Պարոն Յովսէփ Աղաբէկ 'ի կողմա-
նէ Աղաբեգեան Եղբարց վարժարան
[illegible] 'ի գործն մնալ 'ի Ս[illegible]-
գուն՝ [illegible]
[illegible] . Աստրախանու
հասեալ 'ի քերան զեղայն՝ այլ
եւ ոչ [illegible] , այլ զօտնայ ա-
նոյն , որով պատմառէ միա Աղա-
բեգեան Եղբարց՝ [illegible] 4000 ռուբլու .
[illegible] պատճառէր 'նոյն՝ թէ զա-
շին 'նորգարձանն չէր . եւ [illegible]
թէ նոքա աշխատել պատրաստ ոչ
[illegible] . եւ երբեմ՝ թէ [illegible]
[illegible] 'նորան
'ի Սամզուն . [illegible] եւ
[illegible] Պարոն Յովսէփայ Աղա-
բեգեան 'ի [illegible] թեան կամ՝
Գործառանին՝ [illegible]
[illegible] Մ[illegible] Ս[illegible]-
[illegible] 6 Մ. եւ Ս[illegible] . Պատ-
[illegible] աշխատակաց [illegible]
'ի բազմաց , եւ [illegible] 'ի ծա-
[illegible] , նախ՝ որ [illegible] չէր . եւ [illegible]
զի [illegible] [illegible]
[illegible] չ[illegible] [illegible]
[illegible] նորա՝ վասն որոյ՝ [illegible]
[illegible] հաստացանել Աղաբեգեան
Տան [illegible] հազար ռու-
բլեաց .

—"Հ[illegible] Հ[illegible]" ոչ
[illegible] , քանզի ոչ այլ ինչ էր
[illegible] Ա[illegible] [illegible] , յէջ. 41 . Օ .
Ա[illegible] Պարոնից [illegible] , փոքր մի
[illegible] բանից .

—[illegible] Պարոն Մ[illegible] Մ[illegible]
[illegible] Մ[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . Ա[illegible] Ա[illegible] Մ[illegible]
Մ[illegible] որ 'ի Պ[illegible] , թե-

ունել 'ի 15 Յունվարի , այսր ամի 'ի
'Նոր Նախիջեւան՝ առ [illegible]
[illegible] 'ի կ[illegible] , ծանուցանէ զորչեայն
հասանել [illegible] ամաց եւ [illegible] կա-
ցութիւն . զոր վասն [illegible]
բարեկամաց նորա՝ արժան [illegible]
հրատարակել առաւօր .

—'Ի 13 [illegible] յերեկոյեան
մեծ [illegible] ժամանի մի 'ի բա-
րեհոգի յաղթանակամ Հնդկաց Վ[illegible]-
րին Գաւառաց [illegible] 'ի տան Պա-
րոն Մանուկի Թորոսեան . եւ այն
ինչ ձեռն 'ի գործ արկանէր [illegible]
յարկն [illegible] 'նորա՝ յան-
կարծ 'ի վերայ հաս Պարոնն [illegible]
[illegible] . եւ 'ի յանկարծակի զնա [illegible]
[illegible] [illegible] առաց . թէ-
[illegible] փոքր մի քարոզ
[illegible] կարդացեալ 'ի վերայ՝
[illegible] եհան ; [illegible] զի ընդ-
[illegible] [illegible] լինէր մատ-
նել զնա Քրիստոնեան Ա[illegible] [illegible]-
ւոյս .

Արդարեւ եթէ [illegible] [illegible]-
նել [illegible] [illegible] , քան զզօղ
եւ [illegible] էր . 'ի հարկէ մեզ
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] .

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

—[illegible] [illegible]-
[illegible] Հնդկաստանի Յ[illegible] [illegible]-
[illegible] . [illegible] այսր ամ-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] կ[illegible] Պ[illegible]-
'նոյնեաց կամ՝ [illegible]' 'ի [illegible] հա-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] , [illegible] [illegible]
'ի [illegible] [illegible] , եւ [illegible]
[illegible] [illegible] եւ [illegible] հա-
[illegible] [illegible] [illegible]

փողոցս մայրաքաղաքիս այսորիկ, երեւելիք էին յառաջնորդաց միջի՝ արուեստաւորաց փոքունք՝ որոց պատիժքն 'ի Հնդիկ գնալ։ յարմարեալ դոյժ ի գործակալաց յանձնառուին՝ ընտանեաց մատենայն ; Բայց որ նոր լինի էր մեզ 'ի Հանդիսին՝ յարմարեալ նայս դիտաւորութեամբ նմանութեան զարբոսոց Փոխարքայութեանց Մայրաքաղաքին՝ Հանդիսից աւելորդաց արժանաքն՝ որ 'ի բարաւորս նոցա՝ բարձեալ բարձրութեամբ մարդկան զաւակեալ կրելին կարծ Բուրդայ :

— ԱՍՏՂԱԳԷՏ ԳԻՒՏՈՒԹԻՒՆ : Ի տանն Հնդիկ Մեծատանն՝ յարուցմ էր ստամար կարդ եւ կարաք ամենեքեան՝ զօրացաւ կուռքն, եւ 'ի մազուր աւաւաստան բարձ ենն քարոզ նորակառուցել զօրագումարն՝ զաւն Հոգաստանեալ զնա բարձեալ 'ի մեջոյ : Տանտուէրն զարմացուցանելոյ զգուշանա որ յեալ անմիջ գարա : զի 'ի բազմացի կարգն 'ի վեր երեւեցաւ զնի՝ որ ասէր, եթէ ստանալոյն 500 ստափ առաջեւոց տանողին, յայս նեւ ասէ, եւ այն՝ աւանձին ձեռամբ, աւելին յետոյ գործեցանէ եւ իւրն ըստ կարմն, ասա թէ ոչ՝ ոչ ; Փորձառութեամբ Հնդիկ մեծատանն մեր գնեցանել 'ի կամս կատարելն, որ մերձաւոր արեան էր իւր, եւ մեղաւ գերդաստանի իւրոյ ; Իսկ այսպէս շնորհաւորն զարձաւ 'ի տան նորա :

— Ասէ 'ի գոցոց Երեւք Բազարի կոչմանասայեւ 'ի Մարտիրոսեան Փախթմայ՝ ընդուն այսր 'ի յանդ ; Հնդիկ բանաստեղծն՝ որ մերձ ընկեցեալ 'ի նոցանէ եւ առողջութիւն եղեւ փոխեալ նաստանեան չարեցն 'ի նոցանէ :

— ՊՈՐՏԱՍ յիշատակէ, թէ չարեաստանեաց Հնդիկ աշակերտ որ Երկրամնեաց մարմնաւորաց Հրապարակէ՝ մեծելի 'ի ծնողաց իւրոց, յաւեթութեան կոչել 'ի տան մարմնաւորանն՝ զաւակս լինէ պատուհաս իւրն գերեզմանաւն մեռանել 'ի գիրկս ծնողաց իւրոց :

— Պարոյ գատաստան 'ի Պալերմօ Ելլոն բազմաց առ գատաւորն, թէ դուք ունին Հասմին յամս իւրոյ, եւ նա եհարց զնա թէ ընդէ՞ր ոչ դարձ թեւր ; Պ. Օ ի տար 'ի տան էր ; Հ. ընդէ՞ր հետք ամիսն ոչ երեւին ; Պ. Օ խնդրէ երեւելին Հետք 'ի տարմ եւ 'ի դատաստանի վայրի ; ՎՃԻՌ. Ուրեմն դու խնդրես ունել հատեալ [illegible] ստեղծ փերբակացուն Պաստարանի եւ արժանեաց ըզ նա զնալ եւ լալ ոչ միայն զխրատս ընչից իւրոց, այլ եւ զանուանն եւ Համբաւոյ :

ՁԻԶՐԱ ԱԶԳԱՑԻՆ

Ընկերցին յանուն Սուրբ Յովհաննու Կարապետի որ 'ի Զմիւռ զաւարձանայր երբեմն Հայերէն ժողովրդեան՝ որպէս մայր որդւոցն իւրեանց. իսկ այժմ անհոգութեամբ ստակէ, ոչ միայն թեաղզեաց նոսա զուրկ յոյսոց եւ ժողովրդոց, այլ եւ իրրեւ զօրս իւր յաջորդն բարբառոյ՝ անփութութեամբ մերով ամենայն ջինջ յաղագս առաջոյ ; Բանդի որպէս բոլոր 'ի նորանն Պարսիկ անն, որ զանձն Հանգստայ կամ որդի Խոստացեալ անուանի, զնացեալ 'ի մարմնոյ կայեալ է իւր ըզ ամն արքունեաց անձն Դաստեայ. եւ թէ իւրքնին եւ թէ մասպիւ՝ ոչ միայն ձանձրալթ եւ դղրդանք լինի պաշտօնատարաց նոցա, այլ եւ աղբուստեամբ օրինաց եկեղեցւ՝ ժամա-

նալ առ ժամանակ բանակաց ՚ի մէջոյ հրաւանց և պատմութեանցն՝ դորա ընդ Եւրոպական Տէրութեանս. Հաւատալ արար ՚ի Բոստաքեցւոց առնել է նոցա ։ Եթէ արդարև որդի թագաւորի եղե եղեանն Պարսից՝ պարտի համեմատ ծննդեանն՝ իւրոյ իշխանակալելոյ վասն ցուցանել յանձին, մանաւանդ ՚ի որդութեան երանից ազգաց՝ մինչ չև եղե պատասախեալ առ այն օրինաց երկրիս ։ Պաւլոյն ։ եթէ զզգածութիւն և զիրականութիւն Ազգին ՚ի մեծ մնդրութիւն յորդորեցեմք ։ այլ անենելին ոչ է յօժարութիւն և պիտանի մեր ։ մանաւանդ՝ ՚ի պատիւ երկրաց Արեգակնափայլ Թագաւորին և հայրախնամ իշխանաց Ազգի նորա ։ Թէ յիրաւի ։ և թէ այսր ։ Այլ զայս եղելոյ՝ երբև պատճառ երկրորդեմք զայնչափ Ազգասիրիս առ Պատուելի Հասարակութիւն մեր ։ Թէ պարտ է. որ յառաջ Հնարս գտանել վասն մշակութեան շինութեան և պայծառութեան Ուսումնական մերոյ Եթէ բարեխնամութեամբ ընկալցին և յօրինակէ Ազգին՝ որ յՕսմանեանան և յայլուր ։ յորդորեսցին հաստատել և առա զՄխիթարեան Թիւնական զՄնհեբութիւն մի յանուն Սրբոյն ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ։ մշակեաւորել նովին զփառս Ազգին մերոյ ՚ի Չինչրա՝ զորս արժանի անենայն բարեբանութեանց ՚ի դալեւ սանեն ։ և յԱստուծոյ օգնութեամբ փառաւորին ։

ՓԵՆՋԱԲ

Գրեն ՚ի բանակէ Օրամվարին Մուլթանոյ , որ յանձնեցաւ Խոստանալ Գուերայ՝ թէ հրաման եղև մեզ ՚ի Հազարապետէն Լիոյլոյ չուել վազվէ ՚ի Մուլթանոյ ։ Այլ նաև թէ Շեր Սինկուգին խոստացեալ եղե յանձնառու լինել Եւրոպացւոց ։ Բայց Ճշմարիտ ազդեաց ։ թէ ոչ՝ ոչ եղաք հաւատ ։

—՚Ի 14 ամսոյս հրատարակեալ են լրմանս թէ Շեր Սինկուգին յանձնառու եղև ։ և թէ Օգոսթ Անգղիացւոց ցուցեալ էին յետ Շերին թագոյ զՏէրն Սիկհաց ։

Թէ երկնից խաղաղութիւնք փանջաբայ նէրթ ապաւէն ընծայէին Լահորայ՝ բայց վերնական այնր՝ առաջնորդեալ եղծութիւն զամենայն ՚նէրթ բարեկեցութեան և շինութեան աշխարհին ։ Այժն ունիմք ։ թէ այսուհետև ընդ երկար անեւցէ խաղաղութիւն ։ և ցուցէ մեզ թէ նաւել քաղաքական կառավարչաց ՚ի բարձանս լինելոյ արքան և օգտակար եղէ վասն սանձին կենաց իւրեանց՝ առաւելին ոչ է անգի յօրինար ՚ի անօրինել զհասարակաց բարին ։

ԲՈՒՄԲԱՅԻ

Պարսն Յարութիւն Աղամեան անուանեալ է ընդ Օրէնոգ Հրովարտակ Ասդեալեան կառավարութեան յինն ամսոյս , որոյ շնորհաւորեմք մաղթեմք զերանութիւն անուանական մեծամեծի յանձին առաջ յաջողութեան և առողջութեան ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Ջուղայ Սեպտ. 20 ։

Խոշորա հիւանդութիւնն ՚ի Թէհրան մեծթեյա Յալիսո , Օզրա , և այն անուանց զերեաց երբև 8000 անձանց երաշխ. որոց առաւն էին ՚ի մեռանելեց. և մի ՚ի նոցանէ լեալ է Պարսն Շան-

՚նաւաց Սարդինոյ ։ — Յանցեալ և ՚ի այն ամսեան երեկ 20 անձինս ՚ի Մեր-սինէից և բազում յայլոց քաղաքաց մա-հացուցեալ սաստ ՚նոյն ախտն ․ իսկ այժմ դադարեալ է, և մեղմ է սաստն փրկել ։

— Իտալերոյն հասեալ է ՚ի Հռովմ ․ «Թագաւորական և բարձունք ՚ի բն-՚նակչաց փախեալ են յերկիւղէ ախ-տին՝ որ հասեալ է մինչ ՚ի Նափոլիա

— Պաշտօնեայք և Խնամակալութիւնք կամին զօրոք գալ ՚ի Նափոլիա հաշտել ընդ Ճերմին , որ երկնչի թէ մի գու-ցէ ապստամբեալ զինեալ փախուցեալ Ճերմ Աւստրիոյն՝ զոր ապաստանեալ էր յԱն-գլիա ․ ասեն ։ Ճերմ Աւստրիան է ըն-տանի Թագին Խոսին Թագաւորա-նաց ։ Նափոլիա է այժմ ՚ի մէջ մեծի երկիւղի, զի շէք և ցեղիկ ապստամբեն զորութիւն զգուշութ է ․ Ընտանեաց ազգին ձայն անկանել ՚ի սաստ իւրեանց ․ և զայլն զգուշութեան իւրեանց ․ է՝ որ յերկիւղէ ախտին , և է՝ որ յեր-կիւղէ զօրացն Թագաւորութեան ․ Ճերմ ՚Նաւոյն երկեամբ է ՚ի քաղաքին՝ և եր-բեմն ՚ի ՚նաւի իւրում , պատրաստ ՚ի փախուստ ։

— Հաւ ՚ի Գուղայց ՚ի Նափոլիա գեր-դաստան Գեորգ Իպլիարտրիս Գ․ Գաս-պարեանց ։ Հայ ․ Ք․

—♦♦—

Բանասիրական

ՊԻՏԱՆԻ. Հատորոյ Թիւ 66 էջ 114 ․

Բարձրանց Սկզբոյն անուանեալ բլուրն 1428 ամենաչափ ՚ի վեր է քան զծով-ոյս զբարձրութիւն և կենդանի ՚նման պայ-լոց երկրից՝ զերկնային և զտարածակա-նն յայժ ․ Բարձրագոյն ծայրն կենթա-կայ է հնդկաստան ․ և երկու թէ՝ եր-բեմն ծովն պատարաստ երկրին ըստ-անայն ․ քանզի ՚ի հանգստեան յա-մաքեն Կովկասի ՚ի միջերկրեայս՝ ՚նշմարեցան հնար զանձրանց հե-ղեղաց մի զիմոյ զինի ՚ի բազմ մեծանա , ՚նշանակելով ամեն առ. ամեն. ամ-փոփմանն ազգկենդանի ախտաւք՝ արդեանց չափու ծովերեր հաստատ երկրովք ։

Բոլոր այցելու անն ՚ի ժամանակ իւրում՝ ՚ի Պլինիոս զայն ավանդ զայս ․ Բայց յերկու լինելով դաշտոյ յա-րեւելից և յարեւմտից՝ ամի Կովկին ըղ շարս բարձրացեալ լեռնց՝ աշխարա-կումն աղահանեալ ՚ի վեր խորոցն յայս ։

Զընդարձակութիւն և զերեւելութիւն յայժ մեծութ ՚նաւահանգստին՝ կերպէս ըստ մէջ կղզւոյն և երկրին Կովկասի , ուստի ասացին հայերութեան շերկա-պանծ շարեալ լերանց լերինն , որոց վերամբարձ գագաթունքն մեծադարա ծայրիւք երկրին , ըստ իր բնակարան-ք չուրջ զգաղղին շարակարգեալ առ երկրի ջրոց , հերթն ՚ի ծովն կոյս կարկառեալ , քաղաքն զծովա-փակն պատեալ , և առաւել կղզեացն զօր հարաւակողման ծառաստանին փոփոխեք ․ զնոյնպէս յանդունդս զարա-ճացուցանէն , և զմիսս վերաբերեալ խառնուածք լեռն ։

Հող երկրին խառն ընդ լինի և կարծ թեւագոյն և առ հասարակ , և կոյ սուրբք զետեղն ․ առատացիր և բազմազանակերպ արմատեալ՝ թա-փեալ ակիւմբ անտառաց ․ այսինքն ծածկեալ էր կղզին ըստ զաւառ բա-զումս ․ ծովեզերեայ վայրքն թէ և առաջուստ՝ բերքն են յայժ ․

՚Նաւահանգիստն Պետրոյ — քա-ղաքի բարձրաձևոյ , երկրյն , ՚նաւորդ և ամբարակն է յայժ ՚ի գաւառ և ՚ի պաշտպանութեան ՚նաւաց ․ և կայա-նայ ՚ի ՚նեղուցն բերան երկու մերձ ՚ի լայնութեան որ բաժանէ ․ զՊետրոսիս ՚ի հանդէպերայից Կովկասէ ՚ի Թե-րակզզւոյն Սարդինիոյ ․ ՚Նաւն

առատանօք խոյալ է ընդ ատրին քալոր և զարդութիւնք փոփոխութեան եղանակաց գոյգն են յոյժ . քան որում հայրենիք հօրս հող ատանելոյն քան զանգս ընչեաս ՚ի ցամաքէ և ՚ի ծովէ վաստակութեամբ :

Յորժամ ծովն փոթորկօք զայրանայ արտաքոյ , ջուրք նաւահանգըստին շփոթեալ ՚ի կուտակաւոր զծանցից յուռուցս բարձրանն մերթ յայս կոյս և մերթ յայն կոյս խաղմեալ և անհնարին ընթեալոյ ընթանան ընդ մէջ կղզեացն : Քաղաքն մի է յիշատակելադոյն Հռովմայեցւոց , — փողոցքն լայն , հաստատ , անխոտոր , և ուղիղ անկեալք . — շինուածքն պատուական , և Միհրայի կամարաւորքն զուգական յորմ տարիքանիցն՝ գեղեցիկ զարդարեն փոխանակ զքաղաքնութեան երեսաց . Ճանապարհքն նաւալ ոչ են քան զգեղեցկագոյնս ընդ համօրէն Հռովմայեցւոց , զեղ նորա առատութեան զօրութեամբ , հաստատութեամբ և առատութեամբ զայսրագործած բուսոց և անկոց , որք զարդարեն զմեծն գեղզին զամ ողջոյն

Հարմանեան

—◆—

ՏԵԱՌՆ ԽԱՉԱՏՐՈՅ Ծ . ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ՕՐՀՆԵԼ

Շարունակութիւն տպագրելոյ ՚ի 91 . երեսն

Յետոյ 7 ժամի կէս աւուր առեալ զնարփառանաւերացք իւրեանց հինգ ժամ և դարձեալ երեսք եկին անկամում գործով հոյժ և փոյթամածութ. անդընդ հանս էին , և զինի ... մերձ էր ՚ի կղզին Սուլիմանեայ ... խոկ նոյնպէս և այլ եւ ... նաւուք Ասպարացւոց խաղախեալ էին , որք մերձ էին առ Սուլիմանեայ կղզին քան զմեզ , բայց նաւավարն մեր եղինչէր ՚ի խորխոյ , զի ափըմն նորա քաղցրագոյն զօրութիւն ունելով , փառօք պատահէ նաւաց , որպէս մին ՚ի նաւուց խորտակ էր , և օգնութիւն հոչէր զմերձակայ նաւսն , խոկ մեր նաւավար ոչ օգնեաց նոցա : Յետոյ 11 . ՕԳՍՏ. Յարութեան ՏԵԱՌՆ մերոյ՝ ըստ պատշաճի . . . ահեղութիւն յորձանացն երկոց խորխոխ ապականել պարտաւորեաց . — Մեռա առաջատապահ նաւուն , զոյզ զին արկին ՚ի ծով . և զի երկուք Պինգեն և Սուլիմանեայ մերձ էին՝ հայցաք թէ ընդէր ոչ հանին ՚ի ցամաք , և ըզ պատճառն անդէկացաք թէ մարդկին՝ որք ընակէին ՚ի նոսա , առաւել չար քան զգազանս էին զի եթէ եկեալ ոք որ մերձենայ յեզերսն՝ խոկայն կողոպ ՚ի մտաց և խանձեռնեալ ուտին , թէպէտ Պէնգէ կղզին և ՚ի ներքոյ իշխանութեան Հոլանտացւոց . սակայն մայն ՚ի քաղաքս և ՚ի զեղս հասանէ իշխանութ նոցա , խոկ անտառքն յի են վայրենաբարոյ մարդակեր մարդկամբ :

—◆—

Հարմանեան

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Լեհի Յարգոյ Համարակալութեան մերոցնէից , զի բաղձանք , որ է համանի , յիսուսի և առք պարտաւորեն զեթէ յանէն որ յառաւօտեան 5 ժամէն մինչ յերեկոյեան 8 ժամն փառաց բարձրեալ Ա. Յովհաննէսեան խոյ ըէ ՚ի Համարակալութեան , զի չարչարելոյ , յորում խոչ ժամանակի՝ որ համայ լեզի կամաց նոցին եկեղեցին , ոչ թէ փառս օգուտ իւրեանց , զի յայտնի է նմա զանկարգութեան յառաջնոց փառս նոցայ , այլ փառս օգտի և չարչարանութեան առ ինչքն՝ արուեստ անձնկալեալ ապառէ :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ [illegible]
Մ. Պ. [illegible]